

**Commentariorvm, Ac Disputationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

5 An plures species sacramentales succeßiue sumptæ conferant eundem
effectum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

quibus est ipse Christus, qui totus iam tunc est applicatus.

Secundus modus esse potest; non incipere hanc actionem, donec species sacramentales incipiant degluciri, ita ut non solum attingant, sed etiam pertrahantur incipient praedictum terminum, a quo incipit propria manducatio. Quia vero in illa manducatione seu transitu sunt infinita instantia, ad assignandum vnum, in quo, & manducatio duret, seu continetur, & fiat effectus, dici potest, illum non esse vltimum, quia in eo iam non est, nec continuatur manducatio: sed esse vnum aliquod intermedium, illud videlicet, in quo maxima pars specierum deuorata est: quia tunc iam videtur manducatio virtute perfecta: quoniam illa pars, quae traiecta est, sufficiens est suo pondere alias secum trahere. Sed hic modus videtur valde incertus, & voluntarie excogitatus. Item fortasse non semper potest dari punctum, vel initans primum, in quo pars maior specierum manducata sit: sed dabitur initans, in quo medietas specierum primum sit traiecta, & immediate post illud transitu maior pars vnde, sicut, non datur maxima pars post medietatem, ita nec dabitur primum instantans, in quo aliquid maius mediate manducatum sit. Denique inde fieret, propter solam specierum magnitudinem differri effectum, a ceteris paribus, quod non videtur rationale. Item possunt inferri alia incommoda, quae in tertio modo proponam.

Tertius modus est, effectum non dari vsq; ad illud primum instantans, in quo tota hostia, seu formula manducata est, seu in quo stomachum attingit, & finitur motus manducationis. Et ratio reddi potest, quia non censetur manducatio, & vltus sacramenti perfectus vsq; ad illud instantans: promissio autem facta est manducationi, scilicet, perfecta: antea enim Christus manducatus non est, quia Christus in illa hostia habet vnam praesentiam totalem: & ideo, donec secundum totam illam praesentiam tranierit ob ore vsq; ad stomachum, non dabit effectum. Quod si hic modus verus est, cessant omnia supra dicta de successiva actione huius sacramenti in manducatione ipsa, quia iam non potest esse varia dispositio in subiecto manducante, sed tota erit consummata in illo instante. Sed hic modus, hoc sensu explicatus, est valde rigorosus, & plures continet difficultates, quas statim attingam, sed illa est maxime propria, quod in illo instante iam Christus non manducatur, sed manducatus est: Christus autem non tantum promissit gratiam ei, qui se manducauit, sed manducanti se. Quod ita declaro. Finge hominem, qui sacramentales species reuerenter accepit, & ab ore traiecit, mori prius, quam species ad stomachum perueniant: ille iuxta praedictam sententiam periret sine effectu sacramenti: quia perit ante perfectum vsum eius, & ante illud instantans, in quo daturum erat suum effectum: consequens autem videtur contra Christi promissionem: Qui manducat me, viuet propter me: nam de illo homine verum fuit dicere, hic digne manducat Christum.

Et ideo posset hic modus leniri, & aliter declarari, dicendo, non expectari tantum temporis, ut datur effectus, sed solum, quod tota sacramentalis formula, seu buccella pertranseat supra dictum terminum, in quo incipit manducatio, ita ut illud instantans, in quo vltima superficies sacramenti attingit intrinsece terminum illum, sit illud, in quo datur effectus: quia iam totum sacramentum & manducatur, & intrinsece manducatum est: & hoc sensu est hic modus aliquantulum probabilior, & in eo locum habent, quae supra dicta sunt de successione actionis: quia post illud instantans, superest magna pars manducationis, in qua potest dispositio subiecti perfici. Sed etiam in hoc sensu sunt difficultates. Primo enim, etiam hic habet locum illa difficultas, quod magnitudo specierum retardaret effectum ceteris paribus. Secun-

Franc. Suarez Tom. 3.

da est, quod sola etiam continuas speciei retardaret effectum. Finge enim, aliquem accipere hostiam in plures partes diuisam, prius vnam, & postea aliam, tunc post traiectionem primae particulae statim daretur effectus; & tamen si manducasset hostiam integram, quamuis traiecit partem continuam aequallem, vel maiorem alteri diuisae, non statim acciperet effectum iuxta hanc sententiam, donec totam hostiam traieciar: ergo per solam continuationem retardaretur effectus, vel omnino etiam impediretur, si contingeret hominem mori in eo instanti: consequens autem est valde absurdum: quia continuas vel diuisio specierum est valde accidentaria ad vsum, & fructum huius sacramenti, cum aequè adfit Christus in partibus continuis, & diuisis, & aequè sit vnum sacramentum, & vna communio, ut ex sequente sectione constabit. Et haec ratio conuincit de quacumque particula specierum, quantumuis minima, vel separata, vel designata in toto continuo. Item, quia vtroque modo verum est dicere, hunc hominem iam manducare totum Christum, quamuis non manducauerit totam quantitatem specierum: promissio autem gratiae facta est manducanti Christum. Quocirca tota haec res videtur incerta, & Christi Domini sapientiae & arbitrio remittenda, omnibus tamen pensatis, ex tribus his modis primus videtur minora habere incommoda, satiusque probabiliter explicari per analogiam ad materialem nutritionem, magisque commendare efficaciam huius sacramenti, Christi in gratia communicanda largitatem.

SECTIO V.

Utrum plures species sacramentales eiusdem rationis successive manducata conferant vnum, & eundem effectum, quando illum tribuant.

QUAE in praecedenti sectione diximus, procedunt de vnica manducatione Eucharistiae, tam moralis, quam physica; contingit autem sumi idem sacramentum per partes, ita ut prius tempore manducetur vna pars specierum, & illa manducatione finita, alia tempore posterior fiat, quae licet sit alia physice, non tamen moraliter, ut supra diximus, agentes de vnitatem huius sacramenti. Nam, si communionem sunt moraliter etiam distincta, non est dubium, quin in singulis dentur diuersi effectus. Sed quando communio est vna moraliter, & fit praedicto modo per partes, difficultas est tam de effectu, quam de tempore, in quo datur. Agimus autem nunc de partibus specierum eiusdem rationis, quales sunt species panis inter se collatae, vel species vini inter se, partes autem diuersarum rationum, erunt species panis & vini inter se comparatae, de quibus in sequenti sectione est dicendum.

Ratio autem difficultatis est, quia effectus datur per partes in singulis sumptionibus: & hoc non, quia vel in singulis partialibus sumptionibus daretur tantus effectus, quantum in vna earum daretur, si sola fieret per modum totius: vel minor: Primum dici non potest: quia alias per illas sumptiones darentur plures effectus integri, non minus, quam si illa essent plures communionem moraliter distincta: quod est plane absurdum. Secundum etiam dici non potest, quia vnica illarum sumptionum non potest impedire aliam, quo minus in ea totus effectus datur, qui dandus esset, si sola illa fieret. Aut hic effectus datur simul totus in vna ex his sumptionibus, & hoc etiam est difficile, quia, si hic effectus datur in prima sumptione partiali, cur sequentes sunt priuatae omni effectu? si vero datur in secunda, aut vltima, si plures sint: cur prima sumptio priuata est effectu, quae haberet, si sola fieret?

In hac re primo statuendum est in huiusmodi idem confessione, ceteris paribus ex parte sumentis, quomodo effectus non

*Sim per unâ
communione
sine sumatur
hostia tota,
7. ad tertium,
ubi dicit: si
aliquis simul
in vna. Missa
multas hostias
consecratas
sumat, non
participabit
maio-rem
effectum
sacramenti:
& rationem
reddidit:
quia non plus
virtutis est
in multis
hostiis
consecra-
tis, quam in
vna cum
sub omni-
bus & sub
vna non sit,
nisi totus
Christus.
Loquitur
autem sine
dubio, de
simultate
moralis, &
non tantum
de physica;
quia hæc
est imperti-
nens, & quia
vix contingit,
plures
hostias
simul man-
ducari eodem
physico tem-
pore. Et
confirmatur
præterea,
quia vel illa
est duplex
communio
moraliter,
vel vna. Non
primum,
quia alias
illicita
esset talis
communio,
quia non
licet bis eodem
die commu-
nicare: est
ergo vna
communio,
vt latius
etiam
citato loco
dictum est:
ergo vnus
datur effectus
per se ac
integer &
totalis. Con-
firmatur
secundo,
quia alias
fructuosius
effectus
sacerdotibus
sumere
partes
hostiæ
fractæ
successiue
vnam post
aliam, quam
simul vtram-
que, quod est
vanum, &
dictum
supersticio-
sum.*

*Eucharistia
effectus
datur
in
prima
sumptione
partiali
quando.*

Dico secundo; Hic effectus non datur per partes in singulis sumptionibus, sed simul totus per se loquendo, hoc conuincit ratio dubitandi in principio facta: & a fortiori sequitur ex dictis sectione præcedenti: nam quando species sunt continuæ, effectus datur simul totus, per se loquendo: ergo idem erit, etiam si species sint discontinuæ, vel in ipsa sumptione discontinuentur, vt si quis vno hausto continuo bibat totum calicem, vel pluribus, id impertinens est, vt effectus detur simul, aut per partes: quia vt sæpe dixi, continuitas vel discretio specierum non variat effectum, & hæc assertio magis parebit ex sequenti. Dico autem, per se loquendo, quia ex dispositione subiecti potest esse aliqua successio, iuxta dicta in præcedenti sectione, vt statim etiam explicabitur.

*Hic effectus
datur in
prima
sumptione
partiali.*

Dico tertio, hunc effectum dari in prima sumptione partiali, & in primo instanti eius iuxta modum, quem elegimus præcedenti sectione. Priorem partem probat sufficienter ratio dubitandi in principio posita: addendo, quod sæpe dixi, effectum sacramenti non debere pendere à futuro & contingente euentu: quod enim post primam illam sumptionem partialem futura sit alia, contingens est, & accidentarium, non ergo inde pendere debet effectus, qui sine dubio daretur in prima sumptione, si illa esset sola. Confirmatur & declaratur: nam fingamus, Sacerdotem successiue sumentem partes hostiæ fractæ, mori, sumpta prima, antequam possit sumere secundam: nunquid priuaretur effectum sacramenti? Non quidem. Nam, si voluntarie decreuisset sumere solam illam partem, consequeretur effectum: ergo multo magis, si ob impotentiam solam illam sumat: datur ergo effectus in prima partiali sumptione. Nec recurrendum est ad præcipientiam Dei de partiali sumptione futura: nam hoc est impertinens ad effectum sacramenti, vt differatur, vel statim detur. Et confirmatur: quia in prima sumptione est manducatus totus Christus, ita in illa iam habet locum promissio gratiæ. Et ad hunc modum applicari possunt omnes rationes factæ in sectione præcedente. Quibus etiam probanda est posterior pars conclusionis: quia eadem est ratio de communione vna moraliter, vel etiam physice: & de speciebus continuis vel discretis: nam quacunq; ratione totus Christus primum manducatur, vel applicatur, confert effectum. Item, quia non potest assignari aliud tempus, vel instans primæ sumptionis partialis, in quo dari potest hic effectus.

Die 210.

Sed contra: quia in sacramento Extreme vnctionis non datur effectus vsq; ad vltimam vnctionem, vt suo loco dicitur, & docet Diuus Thomas in additionibus, quæstion. 30. artic. 1. ad 3. ergo similiter in

præsentem. Item, quia hæc communio est, moraliter loquendo, vna, consistens ex multis communionibus: ergo recipit complementum suum in vltima, quæ est tanquam forma totius: ergo vsque ad illam non datur effectus, quia hic non datur vsque ad completum vsum sacramenti. Tandem, quia alias per secundam & tertiam huius sacramenti sumptionem nihil profusus fieret, cum tamen vtraq; hæc sacramenti sumptio sit tam vera manducatio Eucharistiæ, sicut prima. Respondetur ad primum argumentum, id verum esse, si loquamur de vltima vnctione essentiali sacramento; & ideo non est omnino quoad hoc, similis ratio: quia vsq; ad illam vltimam vnctionem sacramento essentialem non est ipsum Extreme vnctionis sacramentum: in præsentem autem totum Eucharistiæ sacramentum est à principio, vt supra abunde satis declaratum est. Ad secundum autem, quod obijciatur, dicimus, id esse verum, loquendo de tota sumptione, quoad species sacramentales, non vero quoad manducationem ipsius CHRISTI, in quo est tota virtus huius sacramenti, & totus est in toto, & totus in singulis partibus: & ideo non oportet expectare complementum totius manducationis, quantum ad species visibiles, vtrâ fortiori patet ex dictis, præcedente sectione. Ad tertium respondetur, illud nullum esse inconueniens, nam hæc sumptiones, licet physice distinctæ sunt, non sunt tamen considerandæ, vt integre communionis, seu vsus sacramenti: sed vt integrantes vnam communionem moralem, per quam vnus datur effectus, quem non est necesse dari per totam illam per se primo, seu per omnes partes eius: sicut cætera sacramenta, quæ consistunt in vsu, non agunt per omnes partes, sed vltimum terminum, in quo consummantur: hoc autem sacramentum est contrarium, quia facti supponitur, & statim in initio totum applicatur: ideo in ipso etiam initio manducationis operatur. Vnde, sicut in manducatione, quæ vnicui continuo motu fit, circa eandem species continuas, vel simul sumptas, non est inconueniens, quod in posterioribus partibus manducationis nihil noui fiat, sed effectus tribuitur toti ratione partis: ita in manducatione, quæ fit per partiales motus discretos, nullum est inconueniens in posterioribus sumptionibus nihil noui fieri: quia etiam ex illis omnibus fit vnus totum, quod per partem suo modo operatur, & quia in hoc continuitas, vel discretio nihil refert, vt sæpe dictum est.

Addo tamen, hæc esse intelligenda & limitanda iuxta doctrinam datam in præcedente sectione, id est, per se loquendo, & quantum est ex parte sacramenti: existenteque eadem dispositione ex parte subiecti: nam si hæc varietur, seu perficiatur, fieri potest, vt aliqua gratia detur in posteriori sumptione partiali, quæ non est data in priori. Vnde si contingat, Sacerdotem successiue sumentem partes hostiæ, dum sumit priorem partem, habere obiectum, seu non esse attritum, cum vero sumit partem posteriorem, iam esse dispositum & contritum, recipiet effectum gratiæ in secunda sumptione partiali, quem non sumpsit in prima. Probatur, quia ille iam manducat corpus Christi Domini digne: ergo recipiet effectum. Item, quia dictum est, virtutem conferendi gratiam ita applicari per manducationem, vt quæ applicetur per totam, & per quamlibet partem eius, quia semper applicatur totus Christus: sed in vna parte huius sumptionis applicatur hæc virtus subiecto recte disposito: ergo confert effectum. Item, quia si prior sumptio non præcessisset, sequens daret effectum subiecto disposito: sed quod prior præcesserit, non impedit, quia peccatum, quod in ea commissum est, per poenitentiam etiam deleti potest. Tandem, in cæteris sacramentis, quamuis in principio ablutionis, verbi gratia, vel plationis verborum homo sit indispotus, si in instanti, in quo per-

Quod sacramentum iam est dispositum, recipit effectum: ergo erit idem in praesente: nam, quoad hoc, est eadem ratio: quia hoc sacramentum, licet totum sit in priori sumptione, est etiam totum cum eadem virtute in posteriori.

Ex quo ulterius fit, si in priori sumptione subiectum fuit digne dispositum, tamen remissè, recipere tunc effectum proportionatum tali dispositioni; si tamen in secunda sumptione habeat intensiorem, seu perfectiorem dispositionem, augeri etiam, seu intendi sacramenti effectum, probatur: quia est eadem proportio hominis indispliciti nunc ad seipsum postea dispositum: & hominis nunc remissè dispositi, ad seipsum postea intensè dispositum: nam, quod in priori casu nulla data sit gratia, in posteriori aut data sit aliqua, quamvis remissa, non refert: quia gratia danda per sacramentum, non est absolute determinata, sed iuxta dispositionem recipientis: sed in priori sumptione sacramentum non egit, quantum potest facere in subiecto intensè disposito: ergo illud, quod defuit, operabitur in secunda sumptione, quando subiectum iam sit intensè dispositum. Patet consequentia: quia ad huc durat tota virtus sacramenti, & sufficiens applicatio eius ad agendum. Quod ita secundo declarat, & probatur, quia ex omnibus illis partialibus sumptionibus coalescit una integra communio: ergo in illa datur effectus proportionatus optimae dispositioni, quae subiectum habet in illa communione: tum, quia de illo homine sic communicante verum est dicere non solum quod digne communicat: sed et, quod tam digne, seu cum tanta perfectione communicat: tum etiam, quia virtus sacramenti, & applicatio eius ad operandum, in tota communione durat, & in singulis partibus eius, sed optima dispositio huius subiecti communicantis, non est tantum remissa, sed est intensè: ergo effectus datur, non solum proportionatus priori, sed et posteriori. Praeterea, si in prima sumptione adfuerint intensior dispositio, datus fuisset intensior effectus, ergo, si adest in secunda, ratione illius intenditur inchoatus effectus. Denique cetera argumenta hic possunt applicari: scilicet, quod si prior sumptio non praecessisset, aut in illa nullus fuisset datus effectus, postea daretur iuxta dispositionem intensam. Item, quod in aliis sacramentis, licet in principio dispositio sit remissa, si in termino sit intensè, datur gratia proportionata illi; idem est ergo in praesente. Nec video difficultatem alicuius momenti, quae contra hanc doctrinam obijci possit.

SECTIO VI.

Verum per species sacramentales diversarum rationum, ut sunt panis, & vini, datur idem effectus gratia, & quantum.

Duplex potest esse sensus huius quaestiones: vnus est, comparando singulas species inter se; ut sensus sit, an, si duo communicent, vnus in sola specie panis, alius in sola specie vini, aequalem & omnino eiusdem rationis effectum recipiant, ceteris paribus ex parte sumentium. Alter sensus est, comparando sumptionem vtriusque speciei ad sumptionem vnus tantum, sive panis, sive vini: quo sensu coincidit quaestio cum illa celebri: an, ceteris paribus, plus gratia detur communicantibus sub duabus speciebus, quam sub vna, & in hoc posteriori sensu tractatur quaestio ab omnibus authoribus, in priori autem vix ab aliquo attingitur. Censeo tamen, posteriori rem multum esse prior pendere, & ideo hunc prius esse tractandum, ac explicandum.

Circa priorem ergo partem quaestiones aduertendum est: aliud esse loqui de gratia habituali ab-

solute, aliud vero formaliter de illa, ut sacramentalis est: nam, licet haec non addat ipsi gratiae habituali aliquam rem intrinsecam, vel nouum aliquem habitum, addit tamen respectum ad speciale aliquod munus, propter quod datur illa gratia habitualis: vel ad aliquem specialem actum, cum proprio & peculiari auxilio actuali: quo modo, licet omnia sacramenta conferant gratiam habitualem eiusdem rationis, tamen diuersa sacramenta dicuntur dare gratias sacramentales formaliter diuersas: & interdum per duas partes vnus integri sacramenti contingit dari diuersas gratias sacramentales, ut per Diaconatum, & Sacerdotium. Vtrumque igitur explicare necesse est circa has partes huius sacramenti.

Dico ergo primo: Sumptio cuiuscunque speciei huius sacramenti, etiam si per se sola sumatur, est sufficiens ad dandam aliquam gratiam habitualem, & sacramentalem. Est certa, & indubitata haec conclusio. Nam de specie panis certa fides est, ut constat ex vsu, & consuetudine Ecclesiae, atque etiam ex verbis Christi Domini, dicentis. Qui manducat hunc panem viuet in aeternum. De specie autem vini, quis non sint verba Christi adeo expressa, est tamen omnino eadem ratio, ut omnes Catholici Doctores, de hac materia scribentes, tanquam certum, supponere videntur, sed maxime omnium huic sententiae fauet Concilium Tridentinum, sessio. 21. ca. 1. vbi docet, laicos & Clericos non conficientes, non teneri ad communicandum sub vtraque specie, neque vlllo pacto, salua fide, dubitare posse, quin illis alterius speciei communicatio ad salutem sufficiat. Est non considerandum Concilium non sine causa, nec nominasse, nec determinate locutum fuisse de specie panis, quamvis de illa esset tota cum haereticis controuersia, sed indefinite dixisse, alterius speciei, ut significaret eadem esse rationem de qualibet earum, ut quaeuis per se sufficere censenda sit: & consequenter quilibet per se posse gratiam ad salutem sufficientem dare. Et eodem sensu ca. 3. subdit, licet Christus sub duabus speciebus, hoc sacramentum instituerit, fatendum tamen esse etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi. Vbi illa particula (altera) in eodem sensu necessario est intelligenda, scilicet, ut indifferenter de qualibet specie vera sit: quia de fide est, sub singulis speciebus esse totum Christum, & hanc doctrinam fidei intendit tradere Concilium. Vnde in eodem sensu ulterius sic concludit. Ac propterea quod ad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui vnà solam speciem accipiunt: ergo sicut hoc verum est de accipientibus vnà tantum speciem panis, ita etiam de accipientibus vnà tantum speciem vini, nam verba Concilii in definita, doctrinalia sunt, & vtriusque speciei communia. Secundo sumitur haec sententia ex omnibus Patribus, qui, quoad effectum gratiae conferendum, eodem modo loquuntur de calice, quo de pane. Vnde Ambr. 4. de sacr. c. 6. li. 5. cap. 3. dicit, bibendo sanguinem inebriari hominem spiritualiter, eique peccata remitti, & Cypr. lib. 1. epist. 63. dicit, subeunti martyrium prius esse dandum sanguinem Domini, ut vires accipiat ad effundendum pro ipso sanguinem. Tercio interdum visitatum fuit in Ecclesia aliquibus dare solam speciem vini, ut infra dicemus, & agentes de praecipio: ergo supponebatur, ut certum, per illam dari gratiam. Quando illa species est verum sacramentum: vnde significationem habet sacramentalem: quia etiam sumptio vini significat refectionem animi, spiritualem cordis lætitiā, charitatis feruorem, & vniōnem membrorum Christi in vno corpore, in ter se, & cum capite: & ideo notarunt Cyprianus & August. sicut panis est vnū quid, confurgens ex multis granis tritici, ita vinum esse vnum quid, confurgens ex multis granis vuae: ergo & haec species, etiam per se sumpta, habet efficaciam sacramentalem: nam sa-

Sumptio cuiuscunque speciei Eucharistica per se sola sufficit ad dandam gratiam aliquam habitualem & sacramentalem.

Ambr. Cypr.